

۱۳۲۴
سه
۵ صفر الخیر

الدین والارباب

نامنده

جله ۶ اسلامیه در

۱۴ خجی ربیع آخر
۱۳۲۴ سه
۲۵ خجی مای
۱۹۰۶

محرر وصاحب امتیازی ایچون آدریس :
قران ملا عالم جان .

خارنطیو مطبعه
قران .

تاریخ تأسیس

س ۱۳۲۴

۵ صفر الخیر

الدین والادب

نامندہ

مجله اسلامیه در

س ۱۳۲۴ ربيع آخر
۱۹۰۶ ۲۵ مای

محرر وصاحب امتیازی :

قزان خدام علمندین

ملا عالم جان البارودی.

КАЗАНЬ.
Лито-Типографія И. Н. Харитонова.
1906.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العلمين * الرحمن الرحيم * مالك يوم الدين * اياك نعبد و اياك نستعين * اهدنا الصراط المستقيم * صراط الذين انعمت عليهم * غير المغضوب عليهم ولا الضالين *

اوشبو سورة مبارکه حقنده رسول الله صلى الله عليه وسلم : هي أم القرآن وهي فاتحة الكتاب وهي السبع المثاني * ديكان ابن جرير قرآنده تفصيلا بيان قيلونغان دين قاعك لرينه والوغ مسئله لرينه اوشبو سورده اشارت ايدلگان * قرآنده آنکلاتقان واسلامنى آنک اوزره بناء ايدلگان مسئله لرنک الوغلاری اوچ مسئله ديمک ممکن *

(١) الله نى تسانو و آنک زحمتى برله بتون عالمنک خالقى وربى

ايدکينى راستلاو *

(٢) هيچ کمنک قانوشندين و ياردمندين باشقه محض الله نى قدرتى

برله بولاچاق قيامت کونينه و بارچه يخشيلقى و يمانلقى اچون حساب

و صونکره سنده خير ياکه شر جزا و يرلاچک يورطقه اشانو *

(٣) قيامت کوننده قوتولو اچون دنياده و آخرته بختلى (کورکام

خلفی بخشى كونكلى) بولو ايچون الله تعالى گه تضرع (بالغو) ودعا فيلو
بخشى ويهان يوللارنى آنكلاب وبخشيلار يولينه كونولونى صورادور *
فرآنده بولغان چيكر مسئل و حكمتلرنك كو براكى مذكوز اوچ
مسئل گه قايتادر * بومسئل لر فسقه چه سورة فاتحه ده ذكر ايدلگان والوغ
حكمت و فلسفه سى برله آنكلادلغان * شول جهندين بوسوره نى ام القرآن
ديمك معقول كورلادر *

فاتحه الكتاب بولمقى قرآن باشنده بولغاندين، سبع مثانى بولمقى بدي
آيت بولوب فرض نمازده ايكيشار مرتبه اوقولمقى لازم بولغاندين بولسه كرك *
سورة فاتحه حقنك احاديث شريفه ده كوب خاصيتلر بيان ايدلگان وكوب
معنالار بارلقى سويلنگان روحانى وجسمانى آغرقلارغه شفا بولمقى بيان
ايدلگان قرآن نك اولنده ذكر ايدلمكى ونمازده هر ركعتده اوقو تيوش
بولمقى شونداى كوب خاصيتلرى بولمقىنى آنكلانادر *

فسقه چه غنه معنا سيني درست آنكلاب وخشوغ وخضوع برله اوزينى
الله تعالى نك حضور معنويسنده كوروب اوقوغان كشى گويا كه بوسوره
فاتحه برله اوزينك ايمان عهدىنى يانكار تقان الله غه اينك ياراقلى روشك
مناجاتىنى (زار ومونكىنى) سويلگان وقلبينه بايتاق صلاح (توزلكك) وطهارت
(پاكلك) كلتورگان وهم الله غه يقينلىقنى (بنك لگىنى) آرتدرغان بولور *
سورة فاتحه نك تفسيرىنى وفسقه چه معنا سيني آنكلار هر مؤمن اوزره
لازم بولغاندين بعون الله وكرمه بيان ايدلادر *

ترجمه : (الحمد لله) ماقتاو الله غه * چين ماقتاو بخشى اشلر وكوركام صفتلر
وكوب ايندگولكلر برابرنده بولا * الله دين باشقه ده چنلاب كامل كوركام
اش و بخشى صفت بوق * بولسه ده صورتى واسمى گنه * اول قدر ليسيده
راستلقده الله تعالى نكدر چونكه كمده بولسه ده محض الله نك قدرتى برله

وَأَنَّكَ خَلَقَ قَيْلَمَقِي بَرْلَه وَجُودَكِه كَلْگَان *

شول سببدين حقیقتده ماقتاوغه لایق یالغوز اللهغنه بولا باشقه ذات
اوزنجه گنه فاراغانده ماقتالورغه لایق بولمای * ماقتالسهده الله ننگ بر
رحمت اثری اول کشیده کورلگان وشوننگ برله اول کسبه باشقه
کهنه لردین آیورلوب ظاهرآ ماقتالوغه تیوش کورلگان *

(رب العلمین) همه عالمننگ تریه ایدوچی (کرك یراغینی بتشدروچی)
خواجهمسی * (رب) لفظنده مالک ومربی لک معنالی باردر * بس (رب)

العلمین) (مالک العلمین) دین هم (مربی العلمین) دین افضل وافصح در *
(الرحمن الرحیم) باغشلاوچی ومرحمت ایکسی (ملک یوم الدین)

عاصم^(۱) کسائی^(۲) یعقوب^(۳) (مَلِک) اوفوغانلار بو وقتک ترجمه سی : جزاء
کونیننگ (قیامت کونیننگ) خواجهمسی * نافع^(۴) ابو عمرو^(۵) ابن کثیر^(۶) ابن

عامر^(۷) حمزه^(۸) ابو جعفر^(۹) خلفی^(۱۰) (مَلِک) اوفوغانلار * ترجمه : قیامت
کونی ننگ پادشاهی * اوشبو قرأت امام ابوحنیفه گه ده اسناد ایدلگان *

ایک زعبد وایک نسته تخمین آیه شریفه سنک بولغان بعض ملاحظات:
اولا: بنده ننگ اللهغه عبادتنده منک تورلی کمچیک، وآن دین یاردم

سورماقنده دخی چیکسز تورلی روشده ریاء و نفاق بولاتوروب ینه الله ننگ

(۱) قرأ سبعه دین امام عاصم بن بهدلة الاسدی الکوفی رحمه الله ۱۲۸ سنهده وفات

(۲) سبعه دین امام علی بن حمزة الکسائی الکوفی رحمه الله ۱۸۹ سنهده وفات

(۳) قرأ عشره دین امام ابو محمد یعقوب بن اسحاق الحضرمی رحمه الله ۱۸۵ سنهده وفات

(۴) سبعه دین امام نافع بن نعیم المدنی رحمه الله ۱۶۹ سنهده وفات

(۵) سبعه دین امام ابو عمرو زبای بن العلاء البصری رحمه الله ۱۵۴ سنهده وفات

(۶) سبعه دین ابو محمد عبد الله بن کثیر المکی رحمه الله ۱۲۰ سنهده وفات

(۷) سبعه دین امام عبد الله بن عامر الشافعی رحمه الله ۱۱۸ سنهده وفات

(۸) سبعه دین امام حمزه بن حبیب الزیات البصری رحمه الله ۱۵۶ سنهده وفات

(۹) عشره دین امام ابو جعفر یزید بن الققعاع المدنی سنهده وفات

(۱۰) عشره دین امام ابو محمد خلفی بن هشام البزاز رحمه الله سنهده وفات

حضورنده موبینه بوکلنگان اینک الوغ درجهده بولغان نمازنده امیدلی کورلگان زارنده و نیازنده سنکاغنه عبادت قیلامن و سندن گنه یاردم تیلا یمن دیوالله تعالی حضرتینه خطاب قیلوب اوقوغان وقتنک هر بر صاف عقل و صاغ قلب و جدا نچه اینک کوچلی حیاء (اویالو) والوغ نواضع وانکسار (سنوقلق) حاصل بولورغه تیوشلی و کلاچک وقتده موندای قصور و نفاق ننگ بولماوینه و بو آیه شریفه نی قال (تل) و حال (فعل) برله برگه توفیقینی تلگان حالده اوقورغه تیوشلی.

و ثابا عبادت لفظینی عبدین الومه لفظ بولغان ایچون قللق، بنده لك دیو ترجمه ایدلادر بوسوزلرننگ معنالرینی آنکلاوینکل کورله توروب بایتاق کوچ و قیوندر * بر درجه بویله آنکلاو ممکن: بنده هر اشدن خلقنک (یارادلشنده) و خلقنده، جاننده و تننده صحت و قوتنده و حیاتی نی ساقلار ایچون بولغان هر بر نفسنده (سولشنده) و باشقه همه کرکلی اشلرنده اوزی عاجز یوزدین بلکه منکدین برسینه اوزی قادر دگل بلکه اللهغه محتاج آننگ رحمتندین گنه وجود که کلا و آننگ رحمت و نعمتندین گنه تر بیه لنه و آننگ فضل و احسانندین عمرینی اوتکارا و هکذا (۱) * الله دین بولغان بو قدر چیکسز رحمت و حسابسز نعمت برابرنگ بنک دین نی مکافات برشی یوق چونکه بنک اول مکافاتقه فادر دگل الله آنکا محتاج دگل آنی نلامی و بنده ننگ حالی و طبیعتی بو معنای سیزه مکافاتقاده قادر بو لماغانلقدین تمام اویالوب اوزینی کوچوگایتوب اینک ممکن چیکده الله نی طاقتندین کلگانچه الوغایتونی تیوش کوره و اوزیننگ شو نکاموافق روشده (مناجات و حرکات و سکناتده) بولوینی لازم بیله اوشبو نرسه گه عبادت، قللق و بنک لك دیولادر. فسقه چه سی عبادت = قللق: الله ننگ رحمتی و نعمتلی فارشولقنده بتون توبانایوب و تمام اویالوب بر نرسهده قیلا آماغانلقینی کورسانودر (۱) جمله ننگ برنجی سانی باشنده، بومسئله بر آز سویلندی.

انسان نذك طبيعت و حالى بولاي آنكلاغان واصل فطرتنك (خالقتنك) بو ايمان بولغان^(۱) صونكره چيشيلار ، فطرت و طبيعتلرى صاف و صاغ حالته قالغان ايندگولار آرزغنه تنبيه و تعليم برله اوزلرينك بو حاللاريني قىلبرنده تابوب و شعورلرندك كوروب طبيعت و فطرتلرندك بولغان حالنى و روشنى كورستكانلر و يوقارنده اينتولگان روش اوزره عبادت قىلغانلار * و لكن كور بونك لاصل فطرتلارينه و چين طبيعتلرينك تورلى توزانلار قونغان و تورلى نرسه لر قاتوشقان و بوزوق تربيه لرگه اوچراغان سببلى بو اشنى آنكلا و دين براق توشكانلار و بايتاق خلق بوتلاي محروم قالغانلار *

الله تعالى نذك هيچ كمگه و هيچ نرسه گه احتياجى يوق و چيكسز انعامى و احسانى برابرندك بونك دين هيچ مكافات تىلامى بونك سينه مونى آنكلا تقان و اينكان : اى بنده من هر كمدين و هر نرسه دين مستغنى (مونكسز) منى راضى قىلاسك كلسه بو قدر نعمتم و رحمتم برابرنك شكر قىلايم ديسنك اوز نكنك عاجز لقتكنى بيل و اقرار ايت و توبانلك كورسات و توبانلك و كوچكلك قىلماقنك منكا هيچ كمنى تينك و اوخشاش ايمه چونكه هيچ كمدين سنكا موندائى كوچكلك كورساتورلك رحمت و نعمت ابرشكان يوق منكا فارشوب شيطان كى - عناد و كبر قىلما *

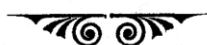
شيطان انسان نذك مقابلى در طبيعت و فطرتى ايله توبانلك كورساتونى يوكلاماگان اوزنده عجز و قصور بارلقينى سيزمگان شول سببدين رحمت و نعمتدين منگو براق توشكان بدبختدر فقط بيك آرز قسملرى خلاف قياس اولاراق كونولگان و ايندگو مرشدنك ارشادىنى قبول ايتكاندر نتاك كم رسول الله نذك صلى الله عليه وسلم قصدنك بولغان شيطان ايمان كلتورگان * و ثالثا : الله نذك رحمتينه فارشو بنده اوزيننك اينك چيك در جهده

(۱) الميثاق عهدى قرآندىن آنكلانا و هر كم نذك قولاقنده بار

عاجز لکینی و توبانلکینی کورساتونی عبادت دبدک اوشبو معنا و حکمت
یخی آنکلانو ایل الله دین باشقهغه عبادت صورتلنمدکی و عبادتنک فقط
اللهغه تیوش ایدکی آچیق آنکلانسه کerk *

ودخی حقیقه یاردم الله دین ، باشقه هر کم هر اشنده آنکا محتاج بس
چین یاردم ایتوگه الله دین باشقه هیچ کم قادر بولمای بس عبادت کبی
حقیقه استعانت ده فقط اللهغه خاص بولمقی لازم کلادر فقط یاردمنی آن دین
صوراو تیوش بولادر *

(آخری بولور)

ایمان و کفر و نفاق

ایمان اصلده اینانو اشانو معنا سینه بولوب دین اصطلاحنده الله ننگ محمد
علیه السلام آرقیلی یبارگان شریعتینه اینانودر
شریعتنک الوغ مسئله لرینی آیوروب ایتکانده اللهغه و فرشته لرینه
و کتابلرینه و پیغمبرلرینه قیامت کونینه هم خیر و شر الله تقدیری ایلله
بولماقینه اشانو دیوب ایتولور (۱)

اشانو دیکان صفت شوندای حالت کم قلبده اورناشور ، تامورلانور ،
بارچه اعضاغه اثر ایدار ، آنلرنی اوزینه باقدرر ، ابارتور . مثال :
قش کوننگ ترزه نکداگی هوا اولچاونده بکرمی درجه ساو قلق علامتی
کوردنک هواده شول درجه ده ساو قلق بارلقینه تمام اشاندنک قلبنکده
بو اشانو اورناشیدی کیومسز و براغسز اول هواغه چیقغاننکده ضرر

(۱) نتاک کم رسول الله صلی الله علیه و سلم جبرئیل علیه السلام (مالایمان) دیو صور اغانده
(ان تؤمن بالله و ملائکته و کتبه و رسله و الیوم الآخر و بالقدر خیره و شره) دیو جواب ویرگان
حدیثی بخاری و مسلم ننگ کتابلرنده ذکر ایدلگان .

تيكاري نى آنيقلادنك بس سن بارچه اعضانكنى فلبنكده بولغان اشانوغه ايارتورسنگ آنلر اچون شوننك وفتچه حركت قيلورسنگ جميع اعضانكنى شول ساوق ضرر ندين ساقلار درجه ده فابلارسنگ سنكا نى قدر وسوسه وبروچى بولسه ده يالانفاج آباق، كولا كچان طشقارى چيقمازسنگ ساوقنك بارلقينه وهم ضرر تيكراچا گينه اشانغانلنكندين بارچه اعضانكنى انك ضرر ندين ساقلارغه باركوچنك برله تر وشورسنگ وهرتورلى نرسه گه اشانو واينانو اوشبور ووشده بولادر.

ايندى شريعتكه اشانو شريعتده آنيق ايتولگان وقات قات آچيق سويلنگان وقيامت كه، حساب وجزاغه اشانوغه كلسك دخى اوشبور وشك بولورغه كرك بر كوسنه اللهغه وآنك پيغمبرينه والله دين كلگان قرآنغه بخشى اشانسه وچين چين ايمان كلتورگان بولسه بواشانو وايمان اول بندهنك قلبينه اورناشور يازيلور (جاييلور) بتون فلبينى نورلاندر الله، دين، وآنى باش كلتور وچى واوگرانوچى پيغمبر اوزندين واهل اولادندين وهر نرسه سندن آنكا سيوكليرك بولور آنلرنى اچى وطشى ايله الوغ توتار وبتون اعضاغه اثر ايدر همه سينى فلبكه تابع قيلور وهم بوكوسنه بوايمان واشانماقنده برلدت وراحت تابارك اولدنى هيچ بر نرسه گه حتى دنيا پادشاهلقينه الماشدرماس بوايمان توغرسنگ نى قدر جفا و محنت كه اوچراساده چداو وتوزو آنكا ينكل كورلور.

قيامت كونينى ومنكولك بخشى وييمان جزا بارلقينى آنيق بلگانلكندين هر وقتده باشقه ضرر لرغه كوره شول كون ضرر ندين آرتق ساقلانور * وباشقه حاضرگى فائده لار آلماشوبينه شول اشانغان منكولك فائده نى كوب مرتبه آرتق كورر وآلده توتار * شول اشانوى بوينچه مالينى قزغانماس جانينى آياماس، صحابه لار (رضى الله عنهم) ايمانلارى تابعون وتبع

تابعین ایمان لاری و آنلردین صونک زمانده قلملرینی ترو شوب نوزایتکان
 و تربیه اسلامییه اوزرنده یخشی تربیه لنگان مسلمانلرنک ایمانلری مذکور
 روشده بولغان و آنلار ایچون باعث نجات و سعادت بولغان *

کفر: اصلده یاشرو معناسنده بولوب شریعتده ایمانسزلق یعنی محمد
 علیه السلام کلتورکان شریعتنی اوزینه قبول ایتماو موینینه یوکلاماو
 و آننک او گراتوی بوینچه اللهنی تانوماو و قرآنغه اشانماو در * قسقه سی اینک
 الوغ حقنی یاشرودر بر کمسنه رسول اللهنی (صلی الله علیه و سلم) حق پیغمبر
 تانوماسه و آننک دینینی یوکلاماسه و آنی آچیق تانکسه بوتوغریکغی حقنی
 یاشرسه اول کمسنه نی کافر دیولادر ایمانسز سایولادر *

مابعدی بولسه کربک

روم ایمپراطوری هرقل غه رسول الله ننگ (صلی الله علیه وسلم) اسلام غه چاغروب یبارگان خطی ایرشکاندین صونک رسول الله (صلی الله علیه وسلم) حقنده ابوسفیان دین سوراوشوی

امام بخاری اوزی ننگ کتاب صحیحده عبدالله بن عباس (رضی الله عنهما) اسنادی برلان ابوسفیان دین واقعه نی اوشبور و شده نقل ایته: ابوسفیان قریش لر برله بر قدر شامغه صانو برلان بارغاچ روم پادشاهی هرقل ابوسفیان نی یولداش لری برلان برکه چاقرتدی بونلر باردیلر . اول وقتک هرقل بیت المقدسک ایدی . هرقل ابوسفیان نی مجلسنه چاقرتدی و اول وقتک هرقل ننگ اطراف نکر و مننگ الوغلی جیولغان ایدی . ترجماننی چاقردی ، صکره ترجمان آرقلی : « مین پیغمبر دیب دعوی قیلغان کشیگه فایسینکزننگ قرداشلکی آرتغراق » دیوب صورادی .

ابوسفیان - مین اینک یقینی دیدی صکره ابوسفیان نی اوزینه یقین کیلنرورگه یولداش لری نی آنک آرقه طرفینه یقینلاشدررغه

(۱) هرقل - روم پادشاه لر ن دین باشده ایرانیلر و آوروپا طرفندن آوارلر بوننگ قولندن اوز یرلرینی قایتارغان بولوب حکمی قسطنطینیته ده غنه قالغان بولسه ده صونکندن ایرانیلرگه و آوارلرغه غلبه قیلوب مملکتینی کینکایتکان و جزیره هم مصرنی فتح قیلوب آنلرده حکم سورگان . وشول حکم وقتنده مملکتیننگ هر یرینه یورگان آراده شامده هم کوب وقت توغری کیلگان .

ابوسفیانلرنی چاقرونده ایرانیلرگه غلبه قیلوب قایتو وقتی توغری کیلگان . (۲) ابوسفیان - (صخر بن حرب بن امیه ابن عبدالشمس بن عبد مناف بن قریش ننگ الوغلرندن بولوب سودا برلن مشغول ایدی . رسول الله (صلی الله علیه وسلم) گه ابو جهل دین قاله برنجی دشمن ایدی . و بدر صوغشینه قریشنی قوتورتقان آدم هم بو ایدی . و بو صوغشده قریش چینکولگاچ بوننگ اوچینی آلمانچه توقتامیم دیب آنط ایتوب هجرتننگ ایکنچی یلنده مدینه گه کیلوب «عریض» دیگان یرننگ خرمالرینی یانرورب عبادتخانه لرینی و اطوب کیتکان .

آخرنده مکهننگ فتحی وقتنده کوچلانه کوچلانه اسلامی قبول ایتکان آدمدر . اوشبو هرقل برلن کورشو زمانلرنده رسول الله غه آچولی و مشرک وقتی در .

فوشدی بوندین صونک ترجمانینه ابتدی : بوکشیلرگه ایتکل « مین
 بوآدمدین بایاغی ایر حقنده صورامقچی بولام، اگر بالغان سویلاسه
 تکذیب قیلسونلار : ابوسفیان بو واقعه نی حکایت قیلغانده (والله بالغاچیلق
 خبر منی ایتورار دیو اویالغان بولمسام شول وقتده بالغانلاغان بولور
 ایدم) دیگان

صونکره هرقل ابوسفیاندین : سورا شورغه کرشدی

هرقل . اول آدمک نسبی نچوک

ابوسفیان : اول آدم نسلی ونسبلی کشی .

هرقل : سزدن پیغمبرک دعوی قیلوچی بوندن الوک بولدیمو؟

ابوسفیان : یوق .

هرقل : آتا باباسندن برر پادشاه بولغانی بارمو؟

ابوسفیان : یوق .

هرقل : خلقنک قدر لیلری آنکایاره مو؟ یایسه ضعیفلریمو؟

ابوسفیان : ضعیفلری .

هرقل : ایاروچیلر آرته بارالارمو یا که کیمیلر مو؟

ابوسفیان : آرته بارالار .

هرقل : دیننه آچولانوب دینینه کرگاندن صونک قایتوچیلر بارمو؟

ابوسفیان : یوق .

هرقل : حاضر سویلی تورغان سوزندن الوک بالغان برلان نهمت

قیلونغانی بارمو؟

ابوسفیان : یوق .

هرقل : خیانت (آلداو) عادتی بار ایدیمو؟

ابوسفیان : یوق . بایتافدن بیرلی کورشکانمز یوق . حاضر فی اشلی

تورغاندر بلمیم . ابوسفیان بوسوزینی حکایت قیلغانده (اوشبوسوزدین
آرتق سوز فسدره آلامدم) دیگان

هرقل : آنک برلان صوغش قیلغاننکز بارمو؟

ابوسفیان : بار .

هرقل : صوغشغز نی روشده بولا .

ابوسفیان : عادی صوغش شیکلی ، آنلرده ینکولا بزده ینکولامز .

هرقل : اول آدم نرسه اشلارگه قوشه؟

ابوسفیان : براللهغه عبادت قیلونکز هیچ آنکاشریک فاتمانکز
وآتابا بالرنکز ایتکان سوزلرنی قوینکز دیب ایتنه؛ نماز او قورغه ، توغریلقغه ،
عفتکه هم اروغ قونداشکه صله (بخشیلق) قیلورغه قوشه .

بوندن صونک هرقل اوزینک ترجمانی آرقلی ابوسفیانغه اوشبو

سوزلرنی سویلادی :

مین اول آدمنک نسبی نیچک دیب صورغاچ نسلی نسبی کشی
دیب ایتدنک؛ شولای همه پیغمبر نسلی ونسبلی بولا . بوندین الوک
سزینک آراده پیغمبرک دعوی قیلغان کشی بولدیمو دیگاچ یوق دیدنک
اگر بوندین الوک بولغان بولسه بو آدم هم شونکا ایاروب دعوی قیل
دیلورایدی . آتابا بالرندین پادشاه بولغان کشی بارمو دیکاچ یوق
دیدنک؛ اکر پادشاه بولغان بولسه بو آدم آناسی ملکینی ازلی دیور ایدم .
بوسوزننن الوک یالغان برلان تهمت قیلونغانی بارمو؟ دیکاچ یوق
دیدنک؛ بلدم که آدملرگه یالغان سویلامگان کشی الله اوستینه یالغان
سویلاماس خلقنک الوغلریمو یا که ضعیفلریمو ایاره دیکاچ ضعیفلری دیدنک؛
درست ، ضعیفلر پیغمبرگه ایاروچیلر آرنالرمو یا که کیمیلرمو دیکاچ
آرنالر دیدنک ، درست ایمان هر وقتده شولای بوله . بررکشایمانندین

صونك دېنېنە آپولانوب ارتداد قىلغانى بارمۇ دېكەچ يوق دېدىنك ، ايمان شولاي كونكلگە اورنا شقاچ چقىمى اول . آلداغانى بارمۇ دېكەچ يوق دېدىنك ، وانعا پيغمبرلر هيچ وقتدە آلداملر . سزگە نى برلان امر قىلە دېكەچ ، بر اللهغە عبادت قىلنكز آنكاهيچ شريك فاتمانكز ديب ايتنە ونماز اوقورغە ، توغر يلقغە عفتكە وفرندا شلر گە صل فيلورغە قوشە دېدىنك ، درست اگر بوسوزلر نك حق بولسە البته اول آدم مينم آياق اورنمى (ملكتمنى) ملكلانه چك . من بو پيغمبر چقا چاغينى بلادر ايدم ، لكن سز دن بولور ديو بلמידر ايدم اگر اشمدين آيور ولوب بار حالم بولسە آنكايولقرايدم . ويولقسام آياقلىرىنى جوار ايدم « ديب سوزنى بتر كراچ رسول الله (صلى الله عليه وسلم) نك دحية الكلبي (رضى الله عنه) بصرى ها كمينه بصرى ها كمي هر فلغە ايرشدرگان رسول الله نك (صلى الله عليه وسلم) مکتوبىنى صوراب آلوب اوقدى مکتوب اوشبو :

بسم الله الرحمن الرحيم

من محمد عبد الله ورسوله الى هر قلّ عظيم الروم سلام على من اتبع الهدى
 اما بعد فاني ادعوك بدعاية الاسلام اسلم تسلم يؤتكَ اللهُ اجرَكَ
 مرتين فان توليت فان عليك اثم اليريسين ويا اهل الكتاب تعالوا
 الى كلمة سواء بيننا وبينكم ان لا نعبد الا الله ولا نشرك به شيئاً ولا يتخذ
 بعضنا بعضاً ارباباً من دون الله فان تولوا فقولوا اشهدوا باننا مسلمون*
 ترجمه سى :

الله نك قلى ورسولى محمد دن روم الوضى هر قل گە !

توغر يلقغە كونو چيگە سلام اولسون !

اما بعد : مين سنى اسلام دعوتى برله دعوت قىل من كه مسلمان بول

سلامت بولورسن، الله اجر نكنى ايكى الوش فيلور. اگر باش تارتسانك سنكا پريسيلر^(۱) گناهی بولور.

ای اهل کتاب بزم برلان سز نك آرانكرده تيگز تيوشلى بولغان برسوزگه جيولايق كه بر اللهغه عبادت فيلايق، آنكا شريك فاتمايق، اوز آرا بر برمزی رب (تنكری - معبود) اتخاد فيلمايق. اگر بوندن قاچوچيلر وبونی ياراتماوچيلر بولسه «شاهد بولنكز كه بزم مسلمانمز» ديينكز.

بوخطنی اوقب بترگاچ هر فلنك يانندهغی خلق طاوشلانه وشاولانه باشلادی بو آراده ابوسفیانلرنی چغاروب یساردیلر. چقفاچ ابوسفیان اوزیننك بولد اشلرینه ابن ابی كبشه نك اشى اش بولا آخری بنوالاصفر (صاری یوزار) پادشاهی آندین قور قادر دیدی. ابوسفیان بو قصه نی سویلگانك (شول وقتدین بیرو اول (رسول الله صلی الله علیه وسلم) استون بولور دیو آنیقلاب یوردم اخیره الله اوز قلبه كاده اسلامنی كرتدی) دیمشدر.

* * *

هر قل فارسيلر برلان صوغشوب قايتقانده شامغه تیدی. بركون هر قل نك بیت المقدسه ابرته بيك يمسزلانوب كيتكانون جلساسی كوروب آندن حالینى صورادیلر هر قل (بیت المقدس امیری) ابن ناطورا ایتوینه بنا^(۲) یولنز قاریدر ایدی. هر قل بایاغی سؤالگه جوابده بوكون ملك الختان^(۳) توغانن كوردم. بوكون كم اختتان فيله ایكان ديب صورادی. آنلر: يهوددن باشقه هیچ كم اختتان فيلمی.

(۱) یریسویون - اریسیون = قاره خلق. پادشاه اسلامنی قبول ایتسه رعیه سی (خلقى) ده قبول ایدوب پادشاهغه ایكى قات ثواب بولور كفرده قالسه بارچه خلق ده كفرده قالبو آنلار گناهی قدر گناه یوكلنگاندين فعليك اثم الیریسین دیولگان بولسه كرك.

(۲) ابن ابی كبشه رسول الله نك (صلی الله علیه وسلم) بعض اجدادینه ابو كبشه دیو طالاق ایدلد كندین ابوسفیان تزیینی قصدی ایلر رسول اللهغه (صلی الله علیه وسلم) ابن ابی كبشه دیگان

(۳) سنت ایدوچیلر پادشاهی

اگر آنلارنىڭ اشى سنى قايفورتماسون ديسانك مملكەتكىنك هر شهرينه
خبر بيار آنلارده بواغان يهوديلرنى اولتسونلر ديديلار .

آنلار شول اشده ايكان بو آراده غسان پادشاهندىن رسول الله (صلى الله
عليه وسلم) طوغوى حقنده خبر آلدى . وعربلر اختتان قىلمو؟ ديوب
صوراويند اختتان قىلمو ارديو جواب آلدى . وشوندن صونك بوتوغان كشى بو امتنى
ملكلانور ديدى . صنكره رومده اوزى شيكلى بر عالم ايدداشينه خط بياردى .
اوزى همص كه كيتدى . همص كه كىلگاج اول ايدداشندىن اوزى ينىڭ
فكرينه موافق يعنى بر پيغمبر دىناغه كىلاچك دىب بر خط آلدى صنكره
هر فل همصده بر ايوگه همصنىڭ الوغلىرىن جىردى . وبو ايونىڭ
ايشكارىنى بىكلاندى خلقغه اوشبو سوزلرنى ايتدى :

آرانكزده فلاح (اوستونىڭ) وتوغرى بولنى نلاگان آدم بولسه بو پيغمبرگه
ايارسون دىب .

صنكره خلقى قورفغان قولانلار (قرايشا كلرى) كىبى ايشكگه تاباقاچا باشلا .
دىلر هر قل بونلرنىڭ بو حاللرون كورگاج ايمانلرنىن اميد اوزوب خلقنى
چقروب قايتاردى وآنلرغه اوشبو سوزلرنى سويلادى ؛ « مېن سزنىڭ
اوز دىنكزده نقلغىڭزنى بلورم اچونگنه بو سوزنى ايتكان ايدم » دىب
صنكره خلقى آنكا سجدە قىلدىلر وآنكا رضالق كورساندىلر
هر فل نىڭ اينك صونك اشى هم شول بولدى . سمار

عید خطبه‌سندہ ترکیچہ سویلانمش و عظ

اما بعد ای مسلمانلر الله ننگ بیورقینی توتنکز حکملرینی رعایه قیلنکز
 الله حکمندین نفس و شیطان و سوسه سینی آلدون کورمنکز، دین اشندین
 دنیا شغلینی آرتسق توتمنکز الله ننگ یخشیلر ایچون او جماعی بار *
 یمانلارغه تموغده چدامسز عذابی بار * ایسنکز دن چیقما سین *
 آلدنکزده راحتکزنی یبار گوچی لدتنکزنی صندرغوچی هاتون
 وبالانکز دین آیرغوچی اینک آلدانغان مالنکزنی فالدرغوچی یخشی
 راحت ابولرنکز دین چقارغوچی قارانغی طار مندرسز فبرگه کرگز گوچی
 اولم بار اولم صونکنده قیامت بار قیامت خاطر نکز دین چقما سین *
 قیامتده هر قیلغان اش میدانغه چیقار و هر کم عمریننک و عملی ننگ
 حساینی ویرر عملی یخشی بولسه ثوابینی کورر * یمان بولسه تیوشلی
 عذابینی تارتور بو حاللر اوندولوب بتماسین *
 ای مسلمانلار اوزنکز ننگ مسلمان ایدکنکزنی اونوتمانکز *

ملت و مکتبلر توغریسنده ملا احمد جان

مصطفی افندینک ملاحظه سی

اول فکرلر یورر، صونکره برسی برینه موافق و مخالف سوزلر
 سویلانور، اینک صونک اشکه باشلانور.
 بو طبیعی بر قوزغاش (حرکة) در. اوقو و اوقتولر حقنده بزده
 هم شولای کورله باشلادی. ایمی نی اشلیمز؟ اشکه فایدن باشلیمز!
 کبی سؤاللر غزیتله لرده کورله باشلادی. ظن عاجزانه چه اوقو و اوقتو
 اشنده بزننک حاجاتمز کوب: بزگه کیرک تعلیم ابتدائی، بزگه کیرک

تعلیم ثانوی، بزگه کیرک تعلیم عالی - دینی و دنیاوی. بونلردن اینک کیرکلی - واققدارمز چه ده اینک تیز حصولی مأمول بولغانی تعلیم ابتدائی و آئی نعمیم در؛ اگر بز بوننک یولین طابوب میدانغه قویساقده، اهالی مز قبول ایدوب برگه هرکه ایته ایته بوکوندن اشکه کرشسهک، اون بش یل ایچنده بز ننگ روسیه اسلامری آراسنده اهل الحلال والعقدن اوق یازا بل طورغان کشی هر ایوده بولمی فالماس بو تقدیرده. هر آولننک افکار عمومیه سی، بز ننگ بوکونگی اینک عالی مرکز لمزده گی افکار عمومیه دن کیم بولماز. بلکه زمان ننگ ده تأثیری برلن آرتق هم بولور. اول وقتک آنلرننک اورطا و عالی مکتب لر تأسیس ایتو حقنده غی فکر و تخر به لری بز ننگ بو کونگی فکر لر گه باشقه هم حقیقت گه یاقتراق بولور. شونک ایچون بز بوکونده بار قوتمز برلن ابتدائی مکتب لرنی اصلاح گه یول از لهاب طابولغانی برلن اشکه جدی کرشایک. اورطا مکتب لردن ابتدائی معلمر بیتشدرور ایچون دار المعلمین لر آچارغه برگه باشلایق. دینی و عالی مدرسه لر حقنک بوکونگه چه حاصل بولغان تر قیندن کیمتمایوب هر فرصت دن استفاده برلن تکمیل گه طرشایق. «بو مدرسه لرنی اصلا بتروب اساسین بر اصل صحیح گه بنا ایتایک فکرندن صاقلانایق. چونکه بوکونده بواش - ننگ باشنک بیر وچیلر مز ننگ دینی و دنیاوی معلوماتلری خلقمزنغه قاراغانده کوب کورلسه ده فی نفسه بیک آز تخر به لری ایسه ینه یوق دیرلک، سوبلا و هوسندن ققولوب اش لذتین آغان ذاتلر تو گلدرلر.

و بو فکر لریده دینا و عقلا کوب اش لمزده معتمد و موثوق علمامزنک فکر بینه موافق تو گل، نبقدر توفیق و تطبیق ایتار گه طرشقانلریه کر بسین خطاغه نسبت ایتودن باشقه چاره طابا آمیلر. تعلیم و تعلیمتی اصلاح حقنک پینداغوغیا بلمگان کمنه لرنک سوزلری لائحه لری، بلگان

کشیلرنی خسته لندره طورغان هیئت اجتماعیه مزگه مسخره و رسوایی غنه
 کیتره طورغان سوزلدر. بونک حقنده یازوب و شاولاب یروچیلرنک
 بوزدن بری پیداغوغیانی مطلقا کورمه گان، کورگانیده دین نقطه
 نظرندن یازلماغان یاخود اسلامدن غیر دین نقطه نظرندن یازلغان
 پیداغوغیا کتابلری نیگنه کورگان. بونکاده علمسزک - و تجر به سزک -
 وامور دینیه ده اطمینانسزک - و باشقه هر کده بولا طورغان اغراض نفسانیه
 فاشقاندن بوزوراشده اصلا معتمد بولا آملیلر. حتی نیقدر اصلاحی نله گان
 افکار جدیده اربابینی تطبیق و توفیق دن عاجز قالدرالار.
 مکتب و مدرسه لر اصلاحی ایچون ترک یا که عرب یا که روس مکتبلر
 یزک پراغراما لرنندن کوچوب اسملریگنه معلوم بولغان نرسه لرنی
 یازو برلن گنه بولمیدر افندیلر. بونک ایچون ظن عاجز انه مچه
 (فصولرین اصلاح ایده سز) اولاهالی نذک. احتیاجاتین بیان
 و تحدید و تعداد ایتمک کیرک. سنکره بو احتیاجاتنی تحصیل ایچون تحصیلی
 لازم بولغان فنلرنی یازمق کیرک. سنکره هر فندن بلوی لازم مقدارنی
 مسئله لرگه بولوب، مسئله لردن اینک یینکلارین اولکی یلقه - آندن
 قالا یینکلارین ایکتچی و اوچونچی یلرغه بولوب، یلرغه بولنگانلرین
 ساعتلرگه بولمک کیرک. سنکره هر یل ایچون بو مسئله لرنی حاوی
 بولغان کذابلرنی - طابارغه یاخود طالبماسه یا نکادن یا عارغه کیرک.
 سنکره هر فتنی حتی هر یلقه نسبت اوقتوننک مخصوص طریقلری بار،
 آنلرنی او قورغه و یازارغه و بلورگه کیرک، سنکره شونی بلنگان ذاتلر
 بو بابده جدی مذاکره و ملاحظه لر قیلشرغه کیرک. افندیلر بونکا علم
 تربیه الانسان دیلار - آنده موند، بر ایکی مسئله سین کورو برلنگنه
 بواش حقنده طوغری فکر بیرر و فایده سوپله شوده عیب بولادر. بو یازغان

نرسه لریك كوب كورنوب اشنی آرتقه طاشلاونی استاگان کبی کورلسدهه
 آلائی تو گل ؛ چونکه بز ننگ بو کوئگی مدعیلمز گه بواشننگ کیرا گین
 آنکلاسالر ، تحصیل چیتن نوگل ، حتی بر ایکی یل ایچنده بو اشکه
 یاراقلی بیک کوب آدملر ینشه چکدر . ظن عاجزانه مچه شاولاو واختلالنی
 ایکی یل صونکفه فالدروب آلداغی یل لرنی فکر وملاحظه وبواش لرنی بلوگه
 صرف ایتسه لرینه بخشیراق بولور ایدی . تعلیم اشندن ، بلمگان خلقلرننگ
 اوسین کیتارو مقدارینه گنه قناعتلنو ، تعلیم اشین بلمساوننگ ثمره سیدر .
 اهل حقیقه حقیقه دن غیرگه قناعت ایتماسه کیرک ایدی . بناء علیه تعلیم
 ابتدائینی تیشلی حالینه قویارغه کرشمک برنجی وظیفه مزدور . بوننگ ایچون
 اولا روسیه ده گی مسلمانلرننگ مقدارین واحوالین عموم ننگ نظرینه
 قویوب احتیاجاتین وآنلرنی تحصیل ننگ طریقلرین غزیته لرده - ورساله
 موفوته لرده بیان ایته ایته بر معنی مجسم حالینه قویوق لازمدر .

اهالیده احتیاجاتنی آنکلاب ، تحصیل ننگ یوللرین کورسه لار بالطبع
 حرکت ایده چکلدر انشاء الله تعالی .

حالمز گه قاراساق ، بز روسیه ده گی مسلمانلرنی ، بخارا کبی امتیازلی
 خانقلردن باشقه ۱۴ میلیون - بولغانینی اجنبی غزیته لرده هم کوره مز ،
 ملی غزیته لرمز زیادد سینده سویلیلر .

ولکن اول مسلمانلرننگ نیقدرلیسی قایو طائفه دن - ونیقدرلیسی
 بدوی ونیقدرلیسی مدنی - بدویلر فایده ونیچک یاشیلر ، مسجد
 ومدرسه لری بارمی یوقمی ، یوق بولسه ، صالدررغه یوللری آچی می
 افتدارلری بارمی یوقمی ، مدنیلری ، قایسی غوبیرتالرده قایسی اویازلرده
 نیندی آللرده نیقدر ، معیشتلری نیچک ، مسجد ومدرسه لری ومکتبلری
 بارمی یوقمی ، بارلرنده معلم ومدرسلری بارمی یوقمی ؟ یوق بولسه

کیر کسنه لرمی؟ کیر کسنه سه لره، نیچک کیر کسندر رگه کیرک؟
 اولاً بونلرنی بلور گه کیرک بز مسلمانلر بونلردن تفصیلی خبر مز
 یوقدر . بو سؤاللرنک جوابی حکومت دائره لر نده طبیعی معلومدر .
 اهل معارفدن برر کشی ، مسلمان برادرلر مز گه خدمت ملیه اولارق
 شول معلوماتنی اورنندن آلوب اسلام جریده لر ندین بررسنده نشر
 اینسه ایدی . اقل مقدار اورنورغ دوخوی صابرا نیه نظارتنده بولغان
 محله و مسچنلرنک قایو غوبیرنا وقایو اویازلرده ونیندای اوللرده
 ایکنین بلور ایچون کیچن سنه قاضی رضاء الدین بن فخر الدین
 جنابلر یزده مراجعت اولنغان ایدی ، اول یازدروب آلوب می - یا که
 آنده بعض یازلغان نسخه لرنی باصدروب می نشر ایتو طریقین
 از لو گه ده سوز بیرگان ایدی . شو نکار بناء بولور غه کیراک قران
 مخبری یزک بشنچی نسخه سنده کتاچیلر غه دیو بر مقاله ده یازغان ایدی .
 بونک ایچون لازم آچه ننگ دورت یوز سوم مقدارین الحاج ملامحمد یوسف
 دیر دینی جنابلری بیرر گه ده وعده قیلغان ایدی ، نه ایسه ده بواشمز ننگ
 هم باشقه اشلر مز کبی سویله نوب قالدون باشقه حاضر گه چه نصیبی چقما دی
 بلکه بوندن صونک چقار انشا الله تعالی . بز البته بو معلوماتکه محتاجمز
 چونکه مکتب و مدرسه صالو ایچون مکتب و مدرسه لرننگ کیرا کین
 و کیر کیننگ مقدارین بلو برنجی شرط و باعث در .

ایمدی بوننگ اجمالا بر بیانی : بو کونده روسیاده اوللر برلن
 طر وچی مسلمانلرننگ بیوک محله لرنده بش یوز جان بولادر . ایکی
 یوز جانلی محله لرده بار هم کوندر . و هر محله ایچون بر مسجد و بر امام
 و بر مؤذن ، و مسجد حضور ننگ بر مکتب و بر معلم ؛ اینک کیراک ولا
 بدمنه نر سه لر ایکنی معلوم در . بس اون دورت میلیون مسلمانغه هر محله

بش بوز جان بولو حسا بندن ۲۸۰۰۰ محلہ کرک، وهر محلہ ده بر امام و بر مؤذن و بر معلم لازم اولدیغندن اوچ دانہ علما کیرک بولادر. بناء علیه بزگه ۸۴۰۰۰ علما لازم بولادر، و بو علماغه اورطا حسابدن ۳۰ یل عمل عمری تقدیر ایدلسه، هر یل ۲۸۰۰ علما چقاروب ویتشدروب طرمق لازم ایکانی بلنه در. بو ذانلری یتیشدروب چقاروچی طبیعی ابتدائی، مکتب لربو اماغانی معلوم. بلکه بونلر ایچون اورطا و عالی مکتب و مدرسه لربو کیرک بولادر. و بو مدرسه لربو مزدن هر بری اورطا حسابدن هر سنه ۳۰ آدم چقارسه، بز ننگ ایچون ینه ۹۳ مدرسه لازم بولادر، و بو طوقسان اوچ مدرسه ننگ هر برینه اینک کیم مرتبه ده اون معلم و مدرس لازم بولادر. و بونلر ننگ ده شولوق مدرسه لردن چقوبین حسابلا ساق، ینه هر سنه او طز بر آدم چقارا طورغان بر مدرسه کیرک بولادر. بس اون دورت میلیون مسلماننک ابتدائی و دینی تعلیم لری ایچونکنه ۲۸۹۴ مکتب و مدرسه کیرک بولایکان. یوقاریدهغی بیاچه بز بو مسلمانلر ننگ فایده و نیندای هالده ایکانلرین بلساک قصورلرین تکمیل ننگ چاره سی ازله نور - از لنسه انشاء الله طابلور ایدی. یوقسه بز ننگ کوبمز « بزده مکتب بار معلم بار سزده هم شولای » دیب احتیاجنده چنلاب بلمیمز خصوصا احتیاجنی بلگانده فائده کیتره طورغان آدم لربو بزگه بو مسئله ننگ کوز آرتنده طوروی بزنی آرطغه طارتوب طورادر: چونکه بوندای آدم لربو اوزلریننک کوزی یتکان اورنلر ننگ کوبسنده بو قصورلرینی عرفی تکمیل ایتوب طروچیلر بولغانغه کوز آرتنداغیلر حقنده بونلر ننگ احساس لری قوز غالمی طرادر. صنکره بو مکتب و مدرسه لربو ننگ اولابناسی ایچون - ایکنچیلاب تربیه سی ایچون - اوچنچیلاب مدرس و معلم لربو ننگ و بلکه ده امام لربو ننگ وظیفه سی ایچون خیلی آچه لازم

بولادر . بو آقهنی طبیعی مسلمانلرنی اوقوتراچون روسلرده یهودیلر ده بیرمی البته مسلمانلر اوق بیره چکدر . مگر نیوشلی یرندن موافق نظام آلوب اورنینه صرف ایتمک ایچون - ومکتب ومدرسه لرننک ومدرس ومعلم لرننک نظارنی ایچون حکومت طرفندن تصدیق اولنگان بر جمعیت خیریه لازم در ، ناکه هر اورنلرده موافق نظام حرکت ایتوب لازم اورنلرده حکومت طرفندن معین سز قالماسونلر . بو مسئله یا که بونکا متعلق مسئله غصودارستویینی دومادهده مذاکره قیلنوب ، نیوشلی مساعده - لرگه نائل بولوق ایچون مسلمانلرننک مقدارین واحوالین واحتیاجاتین بیان کیرک بولور دیو ظن اولنادر .

شیخ کمال مقری ننگ ترجمهء حالی

(اوچنچی ساندن ما بعد)

اخلاقی ودیانتی .

مشار الیه حضرتی عمریننک قدرینی بلگوچی کرک اشکه صرف ایدوچی دائما اشد بولونی سیوچی اورادلی وکوب تلاوتلی هر کمگه یوشاقلق برله فاتوشوچی وصحبتندین هر کمنی آغیراتمای بلکه راضی ایدر درجهده خوش طبیعتلی هر کمننک دینی ایچون فایغور وچان وجداو کهسنه لرنی قیزغانوچان کشی عیبندین کوز بهوچان اوزینی هر کمدین کیم کوروچان اهل علم وصلاحنی سیوچان قیامتی ایچون فایغور وچان دیانتلی وکورکام خلقلی ذات ایدی الله رحمت اینکان بولسه ایدی .

اثاری .

فرآنی درست تجویدکه تطبیقا اوقو بلاد بلغارده چین شیوعی

اوشبو ذات واسطہ سیلہ بولدی . فزاندہ اور نبورده وتمن ده وغیرہادہ بالذات اوزندین اخذ ایدنلر یوزلر برلہ سانالور . مدرسہ محمدیہ گہ منسوب شاگردلری آرقیلی استفادہ ایدن صغار وکبار اطراف ولایتده منکدر برلہ سانالادر . والحمد لله علی نعمه .

آثار قلمیہ سیدہ بایتاق ، استاذی ملاشہاب الدین المر جانی حضرتلرینہ کوب کتاب یازغان .

الطبقات السنیہ فی تراجم الحنفیہ فی مصرده یازوب ویرگانینی اوزی ایتہ ایتدی .

شرح الشاطبیہ للامام الجعبری - ۴۰ کراسہ قدر بولسه کرک اوزی ایچون ۱۲۸۶ سنهده مصرده یازغان شرح الامام السیوطینی - ۱۵ کراسہ قدر بولسه کرک - ۱۲۸۸ سنهده یازغان .

اواخر عمرنک احمدجان افندی ابن عبدالمنان بن سبحانقلی الدبیردی البلدانی ایچون ابری ثلث خط وکورکام حرف برلہ بیوک قطعده مصحف شریف یازدی . وبایتاق یازمه لری ۱۳۲۱ سنهده حریقده یاندی .

اجازاتی .

الشیخ محمد المتولی الشافعی حضرتلرندین ۱۲۸۸ سنهده قرآنی وجوه (عشره متواتره برله) حفظ واتقان وشاطبیہ وطیبہ فی کذلک حفظ وملکہ بعدنک وجوه مذکورہ ایچون اذن حاصل قیلغان وهر قایو قرأت ایچون تمام سندلرینی مبین اجازت نامه حاصل ایتکان .

۱۳۰۵ سنه علوم حدیث وسائردہ الشیخ السید عبد القادر الطرابلسی مفتی مصر الحنفی جامع ازهرده اولان رواق اترک شیخی شیخ راشد الحنفی وشیخ احمد رفاعی المالکی حضرتلرندین اجازت حاصل ایتکان .

علم کتابتده الشیخ السید محمد افندی مونس زاده دین وآننک

كبار تلامذه سندن الشيخ حسن بهاء الدين الحفناوى والشيخ محمد راسم زغلول والشيخ حسين سامى زغلول والشيخ احمد الباجورى افنديلردين ١٣٠٨ سنهده اجازت آغان. كتابت سندی خلق آراسنده مجهول بولغاندين بو پرده تذکراً وتذکیراً ثبت ايدامز.

اجازت نامهسى

بسم الله الرحمن الرحيم

حمداً لمن جعل الكتابة اشرف الصنائع * واطلع في سماء المجد من
اهلها شموساً سواطع * ورفع رتبتهم في صدور المجالس * وشمائلم
بشمول النديم والمجالس * وصلوةً وسلاماً على من انزل عليه ن والقلم
وما يسطرون * وعلى آله وصحبه ومن لهم يقتفون *

اما بعد فان الكتابة ابهى مطلب * واسنى مآرب * واحسن غنيمة *
وارفع من كل شىء قيمة * يتنافس في اقتنائها المحصلون * ويتباها
بتحصيل فوائدها الراغبون * وهى فضيلة تجمع العلم والعمل * ومنقبة يحتوى
عليها ويشتمل * وهى ايضا صناعة الاديب * وفضيلة الاريب * وبها يقيد
الكتاب * وتخلد العلوم والآداب * وقد كرم الله سبحانه وتعالى اهليا
في كتابه المبين * فقال عز وجل كراماً كاتبين * واقسم بها على كلامه
واليها اشار بالامتنان * حين علمها الانسان * فقال جل ثناؤه وتقدست
اسماؤه علم بالقلم علم الانسان ما لم يعلم * والكتابة وان كثر انواعها *
وتباينت اوضاعها فاجلها قدراً * وارفها ذكر الخط الحسن الجميل الذى صار فضله شهيراً
بين الوضيع والجليل * فقد قيل اكرموا الخطاطين والخطاطين فانهم
ياكلون باعماق عيونهم * مسئلتان لاثالث لهما المشق بالاقلام والمشى

بالاقدام * الخط نتائج الفكر وسراج الذكر ولسان البعد وحياة العهد
 الدارس * وقيل الخط لسان اليد وسفير الضمير ومستودع الاسرار ومستنبط
 الاخبار وحافظ الاثار * وقيل الخط في الابصار سواد وفي البصائر نياض *
 فبذلك صارت هذه الشريعة الغراء محفوظة عن التغيير والتبديل وبذلك
 قام منار السنة المحمدية وانضمت بحجتها السنية * وقد اعتنت بذلك الاساتذة
 والشيوخ وكل خطاط قدمه في ذلك رسوخ * وان من انتظم في سلك هذه العصاة
 الموفقة ورام اللحوق بالسلف الماضين * بهامشقه وحققه الفاضل اللبيب
 كمال الدين افندي ابن سيف الدين القزاني الكشوى اجتهد في فن
 حسن الخط فبلغ منها ما بلغ بعون الله تعالى وتوفيقه * فلما رايت اتقانه وضبطه
 لقواعد الخط استعنت بالله العظيم واجزته ان يكتب كتبه في اواخر محرراته *
 وانا الفقير الى ربه الغنى القدير محمد مؤنس الاخذ عن والدى ابراهيم افندي
 مؤنس غفر الله ذنوبه ونور قبره آمين * كما اجازه استاذه المرحوم
 عثمان افندي البقاجي * المأذون من المرحوم اسماعيل افندي وهبي
 المأذون من حسين افندي الجزائري * المأذون من الدر ويش علي المأذون
 من خالد افندي * المأذون من حسن افندي الاسكداري * المأذون من پير محمد *
 المأذون من الدر ويش محمد * المأذون من والده مصطفى دده *
 المأذون من والده المحسن للكتابة شيخ هذه الطريقة حمد الله المعروف
 بابن الشيخ المأذون من خير الدين المرعشى المأذون من عبد الرحمن
 ابن الصايغ المأذون من شمس الدين محمد الوسمى المأذون من الشيخ
 شهاب الدين غازي المأذون من شمس الدين محمد ابن ابي ربة المأذون
 من شيخ عماد الدين محمد المأذون من والده عفيف الدين محمد الحلبي

المأذون من ولي الدين علي بن زكى وهو الولي العجيب المأذون من
امين الدين ياقوت النورى المأذون من زينب الشهيدة الشهيرة بنت
الأبرى المأذونة من محمد بن عبد الملك المأذون من الاستاذ على بن
هلال البغدادى المعروف بابن البواب المأذون من محمد بن اسد
المأذون من الوزير ابي على محمد بن مقله المأذون من الاستاذ المشتهر
بالاحول المأذون من ابراهيم السجزي المأذون من اسحاق بن حماد
المأذون من حسن البصرى الاخذ من على بن ابي طالب رضى الله عنه وهو
عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم

السيد جمال الدين الافغانى نك ترجمه عالى

١٢٥٤ هجرية توغوب ١٣١٤ هـ وفات

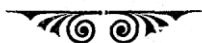
سيد محمد جمال الدين بن صفتى حضرتلى افغانستانك كابل ولايتى
كنر ياقيندهغى قريه لردين اسعد آباد نام قريه ده ١٢٥٤ تاريخ هجرية
علم وشرف صاحبه بر فامليه ده دنيافه كمشدر. نسب مباركلى مشهور
محدث سيد على الترمذى آرقلى امام حسين بن على ابن ابي طالب رضى الله
عنهما حضرتلرينه ايرشادر. بو فامليه اوللى كنى اطرافنده بر قطعه ير
بيلاب تورالرايدى صونكره امير عبدالرحمن نك باباسى دوست محمد خان
بونلرنك يرلرينى ضبط ايدوب سيد جمال الدين نك آتاسينه هم قرنداش لرينه
كابلده توررغه امر ايتكان بو وقتلرده سيد جمال الدين سگز ياشده
اولوب آتاسى آنك تعليم وتربيه سنه غايت اجتهاد برلان علوم شرعيه دين
نفسير، حديث، فقه، اصول، كلام، تصوف، علوم عربيه نك، تاريخ نك
نظري وعملى علم حكمت ايله منطق كنى علوم عقليه نك، حساب، هندسه،
جبر، هيئته اوخشاشلى علوم رياضيه نك، طب وتشریح فنلرينك مباديسنى

اوقوتمش. فوق العاده زیرکلی ایله بوفنلری ۱۸ یاشنده تمام و تکمیل ایدوب هندستان غه وارمش و آنده آوروپا اصولنجه بعض علوم ریاضیه برله اشتغال ایدرک بریل آرتغراق توردفدن صونک اداء حج نیتیله حجازغه کیتمش حج سفرنده بریل قدری اسلام شهرلرنک سیاحت قیلوب یورگان. بوسیاهتند بیک کوب خلقننک عادتینی کوروب قایتوب امیر دوست محمدخان وقتنده حکومت آدملری جمل سینه کرمش. امیر هراغه صوغش اچون کیندیکنده امیرگه یولداش اولوب وفاتینه قدر برگه اولمش هراغه شهری اوزاق محاصره دن صونک فاتح ایدلمش. دوست محمدخان نک وفاتنده. ۱۲۸۰ سنه سی، اورنینه ولی عهدی شیرعلی خان امیر اولغاچ وزیر ی محمد رفیق خان ننگ مصلحتی ایلان امیرلک دعواسینه قالقوب خلق آراسینه فتنه چغارولرندن قورقوب برادرلرینی حبس ایتمگه قصد ایلامش امیرننگ هراغه عسکرنده گی محمد اعظم، محمد اسلم، محمد امین اسمنده گی اوچ برادری بو تدبیرنی بلوب هر قایوسی آتالری زماننده والی بولوب توردفلری ولایتلرینه قاچمشلر و آرالرنده داخلی صوغش باشلانغان نهایت محمد اعظم غالب اولوب پایتختنی ضبط ایتکان صاحب ترجمه سید جمال الدین محمد اعظم یاغینده بولوب محمد اعظم امیر اولدغه آننگ اینک الوغ وزیر ی اولمش امیرننگ آنکارغا اوشانچی زور اولوب هر اشد آنکا کینکاش ایله ایدی هم سید جمال الدین ننگ تدبیری آرقاسنده بتون افغانستان غه امیر بولوغه یاقین قالدی لکن امیرننگ اوز قردن اشارینه اوشانهای بیوک اشلرنی اش بلمی تورغان تجربه سز یاش اوغللرینه تابشروی قولندن حکومتنک کیتوینه سبب اولدی شوپله که قندهارده حا کم اولان بر اوغلی آتاسینه یحیی کورنوب درجه اوسترو گمانیله بوقاریده مذکور هراغه امیری شیرعلی خان برله صوغشقه کرشوب شیر علی غالب اولوب قندهارغه

استیلاء ایتمش و بونک اوزرینه امیر محمد اعظم ایله شیر علی آراسنده
 صوغش اولوب شیر علی انکیزلر یاردمی ایله اعظم ننگ زور کشیلرینی
 اوزینه جلب ایله خیانت ایتدرمش فانی صوغشدن صونک محمد اعظم
 ینکلوب ایران غه قاچمش وبر نیچه آیدن صونک نیساپورده وفات اولمش.
 سید جمال الدین ایسه کابلدن کیتماگان شیر علی ده ظاهر ایخشی معامله
 ایتسه ده مکر و حیله برله انتقامدن کیرو تورمادیغندن سید جمال الدین
 افغانستان دن کیتماک اولوب امیردن هجگه باررغه اذن صورادقده ایران
 آرقلی بارماو شرطی برله رخصت آلوب ۱۲۸۵ هجری یل هندستان طرفی
 ایلان سفر ایتمش هندستان حکومتی زور احترام ایلان قارشى آلسه ده
 اوزاق تورودن، علما برله مصاحبتدن منع ایتمش هندستان ده بر آی
 توردقن صونک سویس آرقلی مصره کلمش و آنده توردقی ۴۵ کون
 مدتده جامع الازهرگه باروب کیلوب یورمش و شا کردلرننگ اوتنوارى
 بو نیچه شرح الاظهار اوقومش آندن استامبول غه واروب صدراعظم
 عالی پاشادن بیوک احترام کورمش. مأمورلر وزیرلر آراسنده مشهور
 اولوب مجلس معارفکه اعضا اولمش مجلس معارفکه اعضا اولدیغنده علومى
 تعمیم ونشرى خصوصنده یوللر کوسترمشسه ده ایبداشلری موافقت ایتما دیکی
 کبی شیخ الاسلام ننگ ده غرض دنیوی ایچون کیفی کیدوب فرصت
 کوزتمش ۱۲۸۷ سنه سی رمضانده دارالفنون مدیری دارالفنونده
 صناعاتکه ترغیب ایدوب نطق سویله مکینی التماس ایتدیکنده ترکچه نی
 یخشی بلماو بهانه سیله اعتذار ایتسه ده مدیر ننگ تکرار اوتنویله موافقت
 ایتمش. و سویله یه چگی اوزون خطبه نی اول بیوک مأمورلرگه کورساتوب
 هر قابوسی تحسین فیلمشدر معین کون بتدکده علمادن، مأمورلردن،
 محزلردن و باشقه صنف اهالیدن عبارت بیوک جماعت حاضر اولدیغی

حاله خطبهء بلیغہ سینی سویلاب حاضر لری حیران قیلش مشایخ علم
 بعض رأی لرینی یارنمادیغی شیخ الاسلامغه یتشوب شیخ الاسلام حکومندن
 شیخ جمال الدین افندینی مملکتدن چغارونی اوتنگاچ دورت آیغه چینگه
 کیدوب توررغه امر ایدلش ایکن احبابینک دلالتی اوزره مصرغه
 کیتش مصرده توررغه نیتی بولماسده ریاض پاشاننک سعی واجتهادی
 برله مصرده توررغه میل ایدوب کندوسینه هیچ اش برارنده اولمای بالغز قدر
 و عمرت ایچون آیغه یوز صوم وظیفه تعیین ایلادیلر . بو سفرنده
 شاگردلره علم کلام، حکمت، هیئت، تصوف، اصول فقه دن درس اوفوتوب
 علم و فضلی بتون دیار مصرغه شائع اولدی . درسنی ایونده اوفودر
 اولش شاگردلرینی تحریررگه ترغیب ایتدیکندین ادبی و حکمی
 فصللر یازوغه تکلیف ایلادیکندین مصرده فن کتابتننک ترقی سینه
 بیوک سبب اولش بو وقتلرده یتشان بیوک کاتبلر مرحومننک شاگردلری
 یا که شاگردلریننک شاگردلری و یا خود آنلرغه تقلید ایتکن ذاتلردر .
 حاسدلری بو حالی کوره آلمادیقلرندین کتب فلسفه فی اوقتو ایلان طعن
 ایلامش لر . هم کتب فلسفه ده گی بعض بالغش سوزلری آننک سوزی دیب
 عوام آراسینه طارتمش لر . لکن بوننک ایلان هیچ بر توری ضرر
 ایرشدره آلمغانلر .

آخری بار

تاریخدن بر صحیفه

۳نچی ساندین صونک

شول وقتدن صونک پادشاه امینه مکره لر طرفندن اسلام دینی اوگرانورگه رغصت صوراب پراشینیه لر کیله باشلادی. بو حرکت باشه زویه اویازنده باشلانوب نیز وقتده بتون غوبیرناده و حتی باشقه غوبیرنالرده بوله باشلادی. « بو پراشینیه لر نظامه فارشی بیرلگان » دیوب کیلگان رد جوابلری مکره لر نی جوانه آلمدی. چونکه آلا ر بوجوابلر پادشاهدین بولماسقه کیرک بلکه ناچالستوادین گنه دیب بله لر ایدی. بوروشچه منکلاب اهتدا قیلغان مکره لر نی توقاتو چیتونلگنی کوروب حکومت بولار نی توقاتور ایچون سیاسی وسیله گه محتاج بولدی. ۱۸۶۷نچی یل ۲۸نچی غنوارده اهتدا فیلورغه فوتورتو چیلر نی تورخان (سیبیرده بر فال) غه قوارغه امر قیلوندی؛ اما بوقوارغه تعیین قیلونغانلر نی (۴۷ آدم) بر بولی قوونی اونکایسز کوروب داخلیه ناظری (مینیستر ونوترینبع دیل) پادشاهننک اوز کانسالاریه سینک ۳نچی آندیلینیه سیننک مصلحتی برلان بو قوونی آفرین آفرین قیله باشلادی؛ یعنی برسیننک طاوشی باصلغاج ایکنچیسنی قوا باشلادی. شول روشچه قوو جزاسی بر نیچه سینه گنه الا گوب فالغانلرینی فوتورته دیب شبهه لانلگانلرینی عادی محکمه لرده حکم قیلوب تورمه گه یابه باشلادیلر.

بوننک برلان برابر ایکنچی یاقدین وعظ برلان اوندارگه فزان آرحیبسقیینه امر قیلندی. لکن آننک اوسطا بولماوی سبیلی آننن هیچ بر فائده چقمادی. آرحییری اسواشچیننیک لرگه مکره لردن صدقه آلماسقه، آلا رننک اولینه یشراق باروب وعظلا رگه امر قیلدی. اسوا شچیننیکلر نی تاتارلر بیک مکره کوردیلر وقای بر اوللرده بتولای قبول قیلدیلر.

اسۆه شچيننيكلر بوندين صونك پاليتسيه برلان باروب كيرك اشلارن اشلى باشلاديلر. بو خصوصه قزان غو بيرانا طورى آتچوت بيرگاچ، مينىستىرلر كابينىتىنه ويصاچايشى امر بيرلدى كه ميسيانيرلرغه پاليتسيه كرشماسون ديوب. اهتدا قىلورغه نلاگان مكره لر برلان كوراشو همان آرندى. ومكره لر آراسندن فوتورتوچيلر كملر ديب ازلاولر نيكشر ولر كو بايدى وبولارننك آراسندن بيك كوب فوتورتوچى تابديلر لکن چن باشلقلى همان فالدى. شونكار كوره داخله ناظرى برلان مفتش ناظرى آراسنك اختلاف واقع بولدى. ۱۸۶۸ نچى يل ۱۶ نچى سينتا برده اهتدا قىلورغه تلاوچيلر اچون ويصاچايشى امر برلان قزان اطرافنه صودىبى ريفورمه قويلدى. داخله ناظرى اشنى تيكشروب مينىستىرلر كامپىتىنه بيردى ومحكوملرننك جزالارىنى ينكلايتونى صوراب آلدى.

بوندن صونك مكره لر تاغن پادشاه اسمينه مسلمان ديننه فاي تورغه رخصت صوراب پراشينيى لر بيره باشلاديلر (۱۸۷۴، ۱۸۷۶، ۱۸۷۹ يللرده) گرچه بو پراشينيى لر آلا ر اچون بر فائده ده كيترمسه ده همان پراشينيى بيره تورديلر.

بوقارىده كورسانلگان حاللردن جلونه كه جانلرى مسلمان فقط اسملرى خرستيان بولغان نيچه منك تانارنى خرستيانلقده صافلاو اچون استعمال قىلونغان طرشو وكو چلاولرننك نتيجه سي فقط آلا رننك (مسلمانلرننك) روسلرغه دشمانلقلر بن غنه آرندردى. واهل بيتلرى آراسنى بوزدى ومعىشتلر. ينه نقصان كيتوردى. حكومتننك بوروشچه قصولرى فقط سو نتيجه كه گنه سبب بولدى. بو سو نتيجه كه سبب حكومت رجالى ننك اوسطا بولماوى كتورلى وسيله لر ازلاولرى چوقنغان تانارلر اهتدا قيله باشلاغاچ بولدى.

مسلمانلرننك خرستیانلقغه دشمان بولوارینه خصوصی سببلر بار. طبعاً مسلمانلر گرچه آرالرنده بر قدرگنه سیاستکه خدمت قیلوچیلری بولسه ده دینن نقطه سینی سیاستکه فاراغانده آلقه فوبه لر. بز نك مملکتننك شرفنده واقع بولوب آسیای وسطی و آسیای جنوبی ده گی مرکز اسلام مسلمانلرنندین بروقت آیرلوب ضعیف لاندلر لگان و حاضرده بز نك یانکی آلقان آسیای وسطی بز آرقلی مرکز اسلامغه فوشلورغه طرشقان مسلمان قومنی نك اسلام مسئله سینی حل قیلوغه بوللر ازلاوی ودقت قیلوی البته لازم.

اول وقتده یعنی بز مملکتننك غرانیتسası اورال طاغلرندن غنه چاغنده آسیای وسطی غه هیچ بر دینگه منسوب بولمغان قوملر کو چوب برلشدیلرکه بز نك حکومت رجالیننك سیاستک اوسطا بولماولری سنبلی آنلر آراسنده اسلام دینی تاراله باشلاذر. روسیه ده سفر بوللری بوکونگی شیکلی مکمل بولمغان واستانبول ارقلی حج سفرینه بنگلچه کیتولمغان زمانده بو حج سفری بیک آزکشیکه میسر بوله ایدی - بو وقتلرده بز نك ایدل بوینده اسلام مسئله سی ئله نیندی سیاسی اشلرگه سبب بولماس یدی فقط آلاغه میسیانیرلر کوز بن نوشوررگه و آلا آراسینه برلاشوب خرستیان اینتیریسینه فاراب اش کور و گنه کیرک ایدی. ایندی حاضر اش باشقاردی . باشده فقط دیانت جهتی گنه اعتبارغه آلقغان اسلام نك تارالوی آفتقک بیک الوغ سیاسی سببلرکه داعی بولوی احتمال وحتى چیت مملکتلرننك فاتشوینه سبب بولوی قریب شونکا کوره ایدل بوی خلقیننك اسلام دینن تاراتودن منع قیلو ایچون میسیانیرلر خدمتی گنه یتمی بلکه حکومتننك بیک دقت برلان سیاستنی لازم.

اسلام روحی، مسلمانلرننك اسلامغه تعصبی، خرستیانلقغنی مسلمانلرننك یارانماوی یا که نوغریسی حقارت کوزی برلان قاراوی اسلام نك تور ویده و اسلامننك خرستیان دیننه غلبه قیلوینه بز نك مملکتننك شرفندن قوت آله .

آخری بار. عماد.

فهرست

صحیفه

صحیفه

<p>رسول الله نك بعثتي وقتك هر قل نك بيت المقدسه يولداشلى ايله بولغان واقعهسى ۱۰۸ عيد خطبه سنك تركيچه سويلانيش وعظ ملت ومكتبلر توغر يسنده ملاحظه شيخ كمال مقرى نك ترجمهء حالى — ۱۱۶ كتابت نك امير المؤمنين على كه قدر بولغان سنبى ۱۱۸ سيد جمال الدين الافغانى نك ترجمهء حالى ۱۲۰</p>	<p>سوره فاتحه وانك أم القرآن وسبع مثانى ايدىكين بيان ۹۶ سوره فاتحه نك تفسيرى ۹۷ الله بنك نك عبادت = قلق روشى ۹۹ ايمان نك نيدىن عبارت ايدىكون بيان ۱۰۱ كفر نك نيدىن عبارت ايدىكون بيان ۱۰۳ روم ايمپراطورى هر قل نك رسول الله حقنده ابوسفيان بن سورا شوى ۱۰۴ رسول الله نك هر قلغه كوندرمش مكتوبى ۱۰۷</p>
---	--

مجله ايچون شرايط اشتراء

قزاندە و باشقه برده ايلتوب تابشرو ايچون

بر يلغه ۳ صوم.

اداره دين هر نسخه ۱۲ تين

اداره اوز يورطمدە پنجشنبه و جمعه كوندىن باشقه ده اولى دين صونك
اوچ ساعتدين بشكچه اداره ده يموش كور لور.